

GAZETA POZNANSKA.

Nro. 51.

w Sobotę dnia 25. Czerwca Roku 1808.

O B W I E S Z C Z E N I E.

Zaprowadzenie Kodexu Praw Cywilnych Napoleona w Xięstwie Warszawskim w dniu 1. Maia r. b. dopełnione, poprzednim wyrokiem Monarchy Naszego zapowiedziane i przez Gazety Kraiowe tak ogłoszeniem poprzedniczego Naywyższego Monarchy Dekretu, iako i samey uroczystości w wszystkich departamentu miastach na dniu 1go Maia z naywyższym blaskiem odbytey, do publiczney wiadomości podane, przekonać powinno było każdego, iż wszystkie dawne władze sądowe w urzędowaniu swoim ustały, i żadnych czynności w iakieykolwiek bądź formie odbywać nie są mocne bez szczególnego upoważnienia sądowej zwierzchności, albo Sądu Departamentowego zastępującego Trybunał 1szej Instancyi. Przypomina się więc wszystkim, mianowicie Burmistrzom Sprawiedliwości, Sędziom Patrymonialnym, Sędziom Ekonomicznym od czasu odrodzenia się Narodu w Departamencie Poznańskim potwierdzonym albo nowo ustanowionym, iż od dnia 1. Maia żadnych nowych skarg przyjmować, ani czynności sądowych, do których zlecenia od wyższego Sądu umocowania nieotrzymali, wykonać z urzędu nie byli powinni; gdy się więc okaże, że w wykonaniu sądowych lub urzędowych czynności przestąpili władzy swojej granicę procz nieważności tak wykonanych czynów za wzgardę praw i szkody interessowanym odpowiedzieć muszą. Napominają się niemniej ciż Sędziowie niżsi, ażeby wszystkie w biegu będące, nawet przed 1. Maia rozpoczęte czynności zamknęli. akta uporządkowali, zfoliowali i rotulem opatrzyli, z krotkim opisaniem w iakim stopniu każda sprawa stanęła, rachunki z sportłów, depozytów usposobili, registr opiek pod ich pieczę i sądowym dozorem prowadzonych wygotowali. Co wszystko Podsędkom w powiastach ustanowionym pod dokładną specyfikacją oddać są obowiązani, procz tego za wezwaniem W. Prokuratorów Krolewskich przy Trybunale 1szej instancyi szczególnie do tego od JW. Ministra Sprawiedliwości umocowanych, usprawiedliwić się będą powinni. Niemniej wszyscy Burmistrze Sprawiedliwości, Sędziowie Powiatowi, Justyc-Raci, Justycyaryusze i Justycantmani za Rządu Pruskiego urzędy Sprawiedliwości sprawujący, względem porządkowego oddania archiwów, registrar. kass, depozytów i opiekunczych interessów, nadto notaryusze publiczni, Kommissarze Sprawiedliwości względem aktów, bądź voluntariae iurisdictionis, bądź iakieykolwiek prywatnych u nich pozostałych, dopełnić wyższe przepisy powinni. Dla czego, aby wczesne zrobili przygotowanie niniejszem publicznem obwieszczeniem pod osobistą odpowiedzialnością wzywają się. W Poznaniu dnia 23. Czerwca 1808.

Sąd Departamentowy Poznanski.

z Warszawy d. 18. Czerwca.

Izba Edukacyi Publiczney.

Nie przestając na rozszerzaniu pomiędzy ludem wiejskim nauki czytania i pisania przez zaprowadzenie powszechnie szkół elementarnych; chce obrócić to usposobienie na pożytek iego rzetelnego oświecenia, podając mu w rękę książkę, w której mógłby czerpać czyste wiadomości iego stanowi koniecznie potrzebne; i w tym celu zamierzyła wydanie dzieła, nie tylko do wprawy czytania dla uczniów, ale też w zamiarze zebrania istotnych wiaomości służących do kształcenia umysłu, skierowania wyobrażeń ludu, i wad iego poprawy, i aby w niej znaleźć mógł zasady, prawidła i wiadomości dla siebie istotnie w życiu potrzebne.

Dzieło to ma być nieiako krótkim zbiorem encyklopedycznym; a lubo prawdy w nim wytknięte, mają być proste, iednak układ i sposób podania onego iasny, nie przechodzący pojęcia ludu, wystawiający wiadomości w sposobie przyjemnym i przekonywającym, wymaga znajomości stopnia iego oświecenia i sposobu tłumaczenia się stosowniejszego do iego pojęcia.

W tym celu wzywając Izba Edukacyina tych, którzyby zająć się chcieli i mogli ułożeniem takiego dzieła, oznacza nadgodę złot. 900 dla autora książki najlepiej odpowiadającej temu zamiarowi.

Za naycelniejszą poczyta Izba Edukacyina zaletę autorowi, jeśli w dziele swoim, unikając wyobrażeń ogólnych metafizycznych, które ludowi nieprzywyklemu do obięcia rozumowania myślnego i wyrazów uczeńszym zrozumiałych, stałaby się niepojętymi i nieużytecznymi, starać się będzie raczej w wystawieniu prawd moralnych, zachować wszędzie prostotę i iasność, a uczynić przyjemnym czytanie przez powieści, przykłady i rozmowy, wierszami, pieśniami i przysłowiami przeplatane, a mianowicie przez przykłady

wyjęte z dzieiów Narodowych, tak cywilnemu, iak woyskowemu życiu służące.

Materye mające się istotnie mieścić w tym dziele, między innemi są następujące:

1 mo. *O ogólnych stosunkach człowieka z swoim Twórcą, z bliźniemi i innemi stworzeniami.*

O obowiązkach wzajemnych dzieci i rodziców.

O pożytkach pracy, oszczędności i porządnego gospodarowania.

O wstrzemięźliwości — o skutkach pijaństwa.

Prawidła zachowania zdrowia.

Wystawić szpetność i skutki nieochędności.

2 do. *Co do obowiązków obywatelskich.*

Sprostować wyobrażenia, o wolności i o wzajemnych stosunkach obywatelskich.

O winnym uszanowaniu praw i zwierzchności.

O miłości i obowiązku bronienia oyczyzny.

3 tio. *Co do wiadomości.* Ma być iak nayiasniey napisana teoria czterech pierwszych działań arytmetycznych z regułą trzech praktycznie zastosowana do potrzeb włościan z okazaniem tych rachunków na rzeczach samych.

Treść naypotrzebniejszych wiadomości temu stanowi, wyciągnięta z prawa krajowego.

Znajomość miar, wag, w porównaniu prostym z wagami sąsiedzkich krajów i z nowemi Francuzkiemi.

Niektóre części gospodarstwa rolniczego i wiejskiego, z okazaniem różnicy sposobów gospodarowania w różnych stronach kraju naszego i zagranicznego, stosownie do natury gruntu i miejsca. — O korzystaniu z plodów ziemnych. — Niektóre części historyi naturalney kraju tak naszego, iako i sąsiedzkiego, mianowicie o chowie bydła i gatun-

kach jego. — O zasiewaniu łąk sztucznych.

— O pszczołach, owcach i. t. d.

W opisie tych wiadomości unikając zbytegłego szerzenia się, ograniczy się tylko w podaniu treści, rzeczy już doświadczonych i prawdziwie użytecznych. Dan Warszawie na Sessyi Izby Edukacyjney d. 10. Czerwca. roku 1808.

(Podp.) Walenty Sobolewski,
Prezydujący S. K.
Lipiński, Sekretarz Generalny.

Mamy wiadomość, że N. Król Pan nasz Miłościwy, wydał dekret nakazujący ustąpić z krajów Jego, członkom Kongregacyi Benoniistów tu w Warszawie osiadłym. Ten środek przedsięwzięty od monarchy, którego zasady religijne dobrze są znane, ale który umie rozróżnić fanatyzm od prawdziwego ducha Ewangelii, musi być przyjemnym dla tych wszystkich, którzy wiedzą, iak ludzie ci niebezpieczny wpływ mieli nad pewną klasą ludu, psując obyczaje przez obrządki bardziej jeszcze niż zabobonne, naruszając wierność sług i odwracając wielką liczbę kobiet od czynienia zadosyć obowiązkóm domowym, których dopełnieniem tylko być powinny powinności religijne.

Duchowieństwo narodowe pochwali zapewne to wygnanie zgromadzenia cudzoziemców, zajętych nieustannie przeciąganiem na siebie samych, przez sposoby nieprzyzwoite, a które prawdziwa religia potępia, tego zaufania, iakie one samo tylko wzbudzać ku sobie powinno.

Wszyscy Polacy uyrzą z ukontentowaniem, gdy ziemię ich oyczystą opuści korporacya nieprzyjazna wszystkim rządóm, które ustanowienie zdaie się mieć ten cel, ażeby wznieść tamę na przeciw zasadom odrodzającym, do których szczęśliwego wpływu uczucia, powołani iestemy przez Wielkiego naszego Protektora.

Benoniści Warszawscy, połączeni byli z wielką liczbą korporacyi znajdujących się po rozmaitych krajach Europy, a mających iednaką regułę i iedneyże impulsyi posłusznych. Już kongregacye ich będące w Bawaryi, Szwajcaryi i kraju Gryzonów, zostały z tamtąd wypędzone za to, iż poduszczaly lud do buntu i wzniecały rozruchy.

Warszawscy Benoniści, którzy także do tych dalekich intryg należeli, podobnież i tu sobie skrycie postępowali; a ieżeli w niezbyt dawney epoce, nie udało się im wznieść rozruchów, stało się to dla tego, iż władza baczne oko na nich dająca, znała wszystkie ich kroki i mogła ie wniwecz obrocić tak przez roztropność użytych środków iak przez moc swoją.

Ogłosimy wkrótce szczeguły niemoralnego postępowania tych mnichów. które lepiej ieszcze wykażą, ile zakon ten był niebezpiecznym, i iak wielkim iest szczęściem dla kraju naszego, iż go się pozbędzie.

W tey chwili odbieramy doniesienie o śmierci Króla Angielskiego. Ta wiadomość potrzebująca ieszcze potwierdzenia, ma iednak cechę dosyć wielkiej autentyczności.

Dyrekcya Generalna Loteryi krajowey uwiadomia publiczność: iż stosownie do Ustawy N. Pana pod dniem 29. Kwietnia i rezolucyi Rady Stanu d. 14. Czerwca b. r. wydanych, będzie zaprowadzona w Xięstwie Warszawskim Loterya Klassyczna. Plan do tey Loteryi podany będzie niezadługo do wiadomości powszechney. Kollektorowie dawney loteryi klassycznej, w tym kraju znajdujący się, iako też wszyscy, którzyby chcieli kollektorstwa Loteryi Klassycznej Xięstwa Warszawskiego podjąć się; mogą oto zgłosić się, adressując swoje odezwy *franco* do Kassjera Loteryi JP. Gebhard w Warszawie; a o warunkach, pod któremi będzie mogło to na;

stąpić, niezwłocznie uwiadomieni zostaną.
Dan w Warszawie dnia 17. Czerwca 1808.

Na miejsce WW. JPP. Radolińskiego i Kalksteina Radzców Prefektury Bydgoskiej, tudzież na miejsce WW. Falixa Rönne i Wengierskiego Radzców Prefektury Łomżyńskiej, także na miejsce WW. Piotra Zaręby Pod Prefekta Obornickiego, Celińskiego Pod-Pref. Odolanowskiego, Parczewskiego Pod Pref. Wartskiego, Masłowskiego Pod-Pref. Częstochowskiego, Bąkowskiego Pod-Pref. Ostrzeszowskiego, którzy wszyscy o uwolnienie siebie od tych urzędów prosili; N. Pan raczył moinować: —

Radzcami Prefektury Bydgoskiej:

WW. Sokołowskiego i Getkandta, bywszych Konsyliarzy Izby Administracyjney.

Radzcami Prefektury Łomżyńskiej.

WW. Stawińskiego Konsyliarza Powiatu Maryanpolskiego, Franciszka Wissogierda Podwoiew. dawniey Smoleńskiego.

Na Pod-Prefekta Powiatu Obornickiego w Departamencie Poznańskim: W. JP. Michała Rogowskiego z Sokolnik.

W Departamencie zaś Kaliskim.

Na Pod-Prefekta Powiatu Odolanowskiego, W. JP. Stanisławskiego Assessora Prefektury. — Na Pod-Prefekta Ptu Wartskiego: W. JP. Andrzeja Bronikowskiego, dawniey Konsyl. Ziemiańskiego. — Na Pod-Prefekta Ptu Częstochowskiego: W. JP. Kowalskiego, Konsyl. bywszey Izby Wykon. Siewierskiej. — Na Pod-Prefekta Ptu Ostrzeszowskiego; W. JP. Masłowskiego, początkowo na podobny stopień do Ptu Częstochowskiego przeznaczonogo.

z Paryża d. 10. Czerwca.

Zeszłej nocy rozstał się z tym światem J. B. de Belloy, Kardynał Arcybiskup Paryżki, i Kawaler wielkiego krzyża legii honorowej, w 98. roku i 7. miesiący wieku swego. W dwie godziny przed śmiercią utracił dopie-

ro przytomność umysłu. Prałat ten, urodził się d. 8. Października 1709, w roku 1752 d. 10. Stycznia poświęcony był w Marsylii na Biskupa.

Według listów z Baionny d. 4. t. m. spodziewano się tam co dzień i co moment Króla Jmci Neapolitańskiego.

Dziennik paryżki przytacza, iż przy Antibes znaleziono baryłę z płatami wełnianemi i bawełnianemi, że się dorozumiewaia, iż są napszczone zaraźliwą materją, i że nieprzyjaciel chciał do Francyi powietrze wprowadzić. Z tego powodu wyszedł rozkaz do wszystkich mieszkańców pobrzeżnych, ażeby się niczego nie dotykali, coby po nad brzegami znaleść mogli.

Mamy wiadomość z Toulouse, że Król Neapolitański przejeżdżał już przez to miasto. Jego K. Mość iedzie do Cesarza, brata swego, do Baionny.

Od czasu znaydowania siętu Barona St. Vincent, Generała Austryackiego, przybywają do niego częścicy kuryerowie z depeszami. Dorozumiewaia się, iż ma ważne zlecenia.

Kardynał Fabryeyusz Ruffo przybył do Paryża.

Minister W. J. zakazał wywożenia z kraju chiny.

Na posiedzeniu Senatu d. 24. Maia Radzca Staru Regnaud de St. Jean wyluszczał powody złączenia bywszey Toskanii z Francją, — w następującej treści:

„Caly brzeg morza śródziemnego powinien koniecznie składać część territorium francuzkiego lub territorium wielkiego państwa. Kraie, mające brzegi nad morzem adryatyckim, połączone zostały z Królestwem Włoskiem; wszystkie zaś leżące podługnie brzegów morza śródziemnego, stykając się z naszym Territorium, złączone bydz muszą z państwem francuzkiem. Francya musi mieć wpływ do handlu morza śródziemnego, iakkolwiek wielkim bydz może

opór tyranów morza. Ta sama zasada, według której dogodniej wypadło złączyć Genuę z Francją iak z Królestwem Włoskiem, mówi także za połączeniem Liwornu z Francją, Królestwo Neapolitańskie rozciągające się razem wzdłuż morza adryatyckiego i śródziemnego, składa wprawdzie osobne, lecz iednakiemu systematowi federacyjnemu i iedneyże polityce podległe Państwo.”

„Port Liwornu, który nieustannie dawał Francji powody do uskarzania się, i należał do kraiu, którym słaby zarządzał monarcha, dostał się pod wpływ Anglii, która do niego wielką część towarów swych zbywała. Częstość trafiało się, że mimo chęci zgwałcenia neutralności Monarchy Toskańskiego, udawać się musiały dywizye francuzkie do Liworno i konfiskować tam towary angielskie. Zgwałcenia takowe, lubo potrzebne, zawsze iednak są nieprzyjemnemi. Liworno, nie mogąc zostawać razem pod wpływem Francji i Anglii, niechże nakoniec należy do samey Francji. Prócz tego ma Liworno i całe brzegi toskańskie potrzebnych do powiększenia marynarki naszej maytków. Budujemy wszędzie okręty; potrzeba nam też do nich stosowney liczby ludzi. Uzbrowienie niedawno, iak gdyby siłą czarodzieyską, eskadry w Tulonie, wynalezienie, przeciw poięciu wszystkich ludzi znających się cożkolwiek na marynarstwie, środków opatrzenia ekwipażem liczney eskadry, która pod światłem dowództwem Admirała Gantheaume, z iedną sobie tyle sławy, zniszczywszy rostopnemi obrotami kombinacye nieprzyjaciela, opatrzyszy Korfu — klucz do morza adryatyckiego, który przez wysłaną już tam a przez obrot ten zniweczoną wyprawę był zagrożony — przeszło na dwa lata w żołnierzy, artylleryą, w amunicyą i żywność i powróciwszy szczęśliwie znacznemi zdobyczami nieprzyjacielowi zabranemi — wszystkie te korzyści winni iesteśmy po części połączeniu z

Genuą, która wiele swych dzieci liczy pomiędzy dobrymi maytkami eskadry. Dzieci Arno powołane są do podobneyże sławy. Jego C. Mość dekretował, iż La Spezzia ma być portem woyskowym; robią tam przygotowania do budowy kilkunastu okrętów i przed ukończeniem roku idącego podniesie się na tamicznych warsztatach sześć okrętów o dwóch i czterech pokładach. Niebyłoby dogodnie mieć w końcu państwa tak znaczne osiadłości, i niepodobną byłoby rzeczą, opatrywać w potrzebne przedmioty, gdyby przed wrotami tego arsenału morskiego obcy rząd exystował. La Spezzia będzie drugim Tulonem morza śródziemnego. Cały brzeg, z którego sprowadzamy tam żywność, drzewo, żelazo i ludzi, należeć musi do Francji. — Francya i cały stały ład żądają przywrócenia równowagi na morzu; tak pierwsze iak drugie rowny ma interes w pomyślności rowego departamentu morskiego La Spezzia.

„Połączenie to jest także korzystne dla samey Toskanii, która pod panowaniem mnieyszych Xiążąt bez prawideł i bez mocy, nieprzestała być nagabywaną od barbarzyńców. Za naszych czasów, panowanie nad ludźmi, niemoże więcey zawisnąć od humoru i fantazyi; potrzeba do tego mocnego prawidła i rządu przez prawa pod opieką Xięcia, dosyć wielkiego i nad wszystkie namiętności ludzkie wyniesionego, aby być niewzruszonym iak samo prawo; minął albowiem ów czas, gdzie ludy były dla Królów a nie Królowie dla ludów.”

„Xięstwo Urbino, prowincya Camerino i Ankona, leżące po nad brzegami morza adryatyckiego, -zostawały pod wpływem Wenecyi. Wypadało więc z konieczności, aby składały część Królestwa Włoskiego; iakoż wcielone zostały do niego. Wszędzie powstają eskadry francuzkie etc.”

z Augsburga d. 9. Czerwca.

Przybyło tu dwóch kuryerów, iadących

z depeşzami Generała Austryackiego St. Vincent do Wiednia.

Z Stralsundu i wyspy Rügen przybywają tu jeszcze małe oddziały wojska francuzkiego, i ciągną częścią do Strazburga, częścią do Włoch.

z Monachium d. 9. Czerwca.

Dnia wczorayszego wieczor o godzinie 6 odprawił się ślub Xięcia Krolewicza następcy tronu Wirtembergskiego z Xiężniczką Karoliną Augustą, na tak nazwaney zieloney galleryi pałacu Krolewskiego.

Od Menu d. 10. Czerwca.

Generał Leytnant Kuschnikow, mianowany jest, pudyg gazety presburgskiej, Gubernatorem rossyjskim Wołoszczyzny. Gubernatorami Multan i Besarabii nominowani bydź mają inni dwaj Generalowie.

Od Dunaiu d. 6. Czerwca.

Xiąże Jussupoff, znany z dawniejszych urzędów dyplomatycznych w Rossyi, znajduie się w Wiedniu iak słyhać, pojedzie do Francyi.

z Altony d. 10. Czerwca.

Wczoray z południa przybył JO. Xiąże Ponte Corvo z Rendsburga do Flotbeck o puł mili z tąd i stanął tam w domu wiejskim Barona Voght.

z Madrytu d. 30. Maia.

Rada Kastylji zgromadziła się dziś nadzwyczajnie. Rozkaz komunikowany w tey mierze od JW. Don Pinuella, JWmu Don Arias Mon, Dziekanowirady, iest tey osnowy.

Mci Panie!

„Jego Cesarzowiczoska Mość W. Xiąże Berg, Generaloy Namiestnik Krolestwa, rozkazuje, aby dnia iutrzeyszego 30 t. m. zgromadziła się rada o godzinie 8. dla przystąpienia do ogłoszenia i uskutecznienia dekretu i proklamacyi Jego C. Mci Francuzow, Krola Włoskiego Protektora konfederacyi reńskiej.”

„W dekrecie tym raczył Cesarz Jmć w skutku przeniesionych na siebie praw do ko-

rony hiszpańskiej, oznaymić radzie Kaetylijskiej śródki, ktore przedsięwziął, dla oznaczenia zasad nowey konstytucyi, mającey rządzić tą Monarchią. Rozkazuje także, aby W. Xiąże Berg sprawował nadal urząd generalnego namiestnika Krolestwa; Cesarz Jmć zaleca radzie iak najmocniey ogłoszenie publiczne wspomnionego dekretu, aby się nikt niewiadomością składać niemógł.”

„Stosownie do tego i na wyraźny rozkaz W. Xięcia, Generalnego Namiestnika, donoszę W Panu, iż rada iutrzeyszego rana iak nayrychley się zgromadzi.”

z Lizbony d. 17. Maia.

Xiąże Abrantes, Generalny Gubernator Portugalii kazał ogłosić publicznie list odebrany od Deputacyi portugalskiej w Baionnie z dnia 27. Kwietnia. Oto wyiątek z niego: „Wiechawszy na grunt Francyi byliśmy świadkami głośney i nieustannej radości narodu francuzkiego z powodu przybycia Monarchy swego do Baionny. Monarcha ten poświęcił pierwszy dzień poddanym swoim, drugi, nam. Jego Cesarska Mość wchodził w naymnieysze szczegóły, i dał nam przytém poznać dowody swey mądrości i interessowania się nami. Znaczna odległość, mówił Cesarz, przedzielająca Portugaliją od Paryża, niedozwala tak ścisłego czuwania nad korzyściami naszemi, a powierzenie rozciągley władzy komuś trzeciemu iest wątpliwę i trudne. Mówił bez namiętności o Xięciu, który dawniey nami rządził, i o Krolewskiej familii. Zatrudnia on się środkami przyłączenia nas do wielkiego systemu stałego lądu, którego ostatnie składać mamy ogniwo, i wybawienia od iarzma obcego wpływu, pod którym tyle lat ięczeliśmy. Oświadczył nam, iż nigdy niedopusci, aby się osada angielska na stałym lądzie znaydowała; i tym zakończył, iż los nasz znajduie się w naszym ręku; że od nas zawisło, składać narod,

wzmocnić tron, mieć Króla i zająć znaczenie między mocarstwami europejskiemi.”

Przy tej okazji wydał Xiążę Abrentes następującą proklamacyą:

Portugalczycy!

Zasłużycie sobie bez wątpienia na względy Wielkiego Napoleona; postępowanie wasze dowiedzie, czy iścieście godnymi niepodległości; wielką będzie pobudką rokoszy dla mnie, gdy się będę mógł przyłożyć do szczęścia waszego. Portugalczykowie! bądźcie wciąż spokojni i miejcie zaufania we mnie. Moment waszey ostateczney organizacji nie jest już dalekim.

(Podp.)

Abrantes.

z Wiednia d. 30. Maia.

Nasz dwor prowadzi w tej chwili czynne negocjacje z wielu Rządami południowych Niemiec, tudzież z Francją i Rosją. Kurjerowie przybywają codziennie i wyjeżdżają z kancelaryi stanu.

Cesarz udarował Xiążęcia Kurakin, Posła rosyjskiego, wspaniałym podarunkiem, szacowanym do 80,000 złotych ryńskich.

Dwor nasz utrzymuje także od niejakiego czasu czynną korespondencyą z Portą Otomańską. Przybiegają często kurjerowie od naszego Internuncjusza w Stambule, i zapewniają: że odprawił z członkami Dywanu kilka konferencyi tyczących się demarkacyi granic naszych z strony Państwa Tureckiego.

Wiść niesie, że Rząd nasz zrzekłszy się wszelkiego handlu na morzu, jako też chęci stania się mocarstwem morskiem, umyślił wniść w ugode względnie zamiany territorium, które ieszcze na brzegach odnogi Adryatyckiej posiada, za posiadłości, któreby były dla nas korzystniejsze.

z Wiednia d. 8. Czerwca.

Dzisiejsza gazeta dworska zawiera następujące z Turcyi wiadomości:

Zawieszenie broni między Rosją i W. Portą trwa ieszcze; posłano wszelako znowu rozkazy do wszystkich rządów nad granicą, ażeby się uzbraiali. Wszystkie głównejsze miejsca na brzegach Egejskich, Jońskich i Adryatyckich, będą wzmocnione. Główna kwatery W. Wezyra otrzymała rozkaz wyruszyć z Adrianopola do Sofii, święta jednak chorągiew Mahometa zostanie ieszcze w Adrianopolu. Liczne korpusy z Natolii przeszły już Hellespont. Wielkorządca Saloniki, Chosrew Mehmed Basza, i znany Ayan w Seres, Jsmail Bey, odebrali naglące firmy, ażeby się uzbraiali i najprzód wyruszyli. Obydway przeznaczeni być mają przeciw insurgentom Serwyi, odrzucającym dotąd wszelkie propozycje podawane im od Porty. — Flotta Kapitana Baszy stoi w kanale Stambulskim w gotowości do wypłynienia. — Posel Francuzki General Sebastiani, który dnia 24. Kwietnia wyjechał z Stambułu, z wielkimi honorami pożegnany został i otrzymał od Porty zwykle podarunki. — Tefterdar Emini (Minister skarbu) Jussuf Agkiah, złożony został z urzędu, który po nim objął brat jego, Merali Osman. — Dnia 8. Maia obchodzono uroczyscie w Stambule wielkie święto Muzułmanów, narodzenia Mahometa. Istotney jednak rzeczy nie widziano na tej uroczysności, to jest zwyczajnego listu od Szeryfa świętego miasta Mekki, donoszącego o przybyciu tam coroczney wielkiej karawany i o dopełnieniu pierwszego religijnego obowiązku pielgrzymów Muzułmańskich; Wechabici albowiem zajmują ciągle Mekke, Medine i Gidde, a co naybardziej zatrważa Portę, jest przeniewierzenie się Baszy Damaszku, który przeszedł na stronę buntowników. — W Egipcie spokojność panuje. Pokój zachowany jest z Beyami przez dzielne

i mężne postępowanie Kaimakana Mehmed Seid Alego.

Cesarstwo Jmć spodziewani tu są powrotem z Linz na dzień 15. t. m. Pod niebytność Jego C. Mci, Cesarzowiczowie Jmć Arcyksiążęta, bracia Cesarza, mieli kilka konferencyi z znajdującymi się tu Gubernatorami prowincyalnymi względem dalszego urzędzenia milicyi odwodowej. Dnia wczorayszego wyjechał Arcyksiążę Jan do Cesarza Jmci do Linz z doniesieniem wypadku tych konferencyi i po dalsze w tey mierze rozkazy. Zapewniają powszechnie, że nasz nayukochańsy Monarcha powodowany szczęśliwością swych wiernych poddanych mocno postanowił, nie odstępować od przyjętego systematu neutralności i zarazem chronić się starannie wszystkiego, co by trwającą z innemi mocarstwami dobrą harmonią w czémkolwiek naruszyć mogło. Nawet naynowsze zdarzenia w państwie kościelném i w Hiszpauii bynajmniej niezmieniają tego zbawiennego systemu. Za Oycem S. wstawiał się w prawdzie nasz Monarcha; ale i w tém przekonany iest, że W. Napoleon mimo to naylepsze ma zamiary, zagruntować iedynie mocniej i trwalej byt naywyższej głowy kościoła i przez obsadzenie iey bezbronnych krajów, w których wspólny nieprzyjaciel stałego ładu schronienie znajdował, przyłożyć się do przywrócenia na nim spokoyności. Los królewskiej familii hiszpańskiej mocno w prawdzie uiał za serce Monarchę naszego, iako naybliższego krewnego; lecz on nie może zmienić iey własney woli a prawa domu austriackiego do sukcesyi w Hiszpauii, po wygaśnięciu utrzymującego się dotąd na tronie hiszpańskim plemienia Królewskiego, nadto są odległemi i niepewnemi, aby popieranie ich spokoynosc nadwątlić mogło. Za czasów Józefa II. sądzono bydz rzeczą nader niebezpieczną, aby Rossya osiąść miała Moldawią i Wołoszczyznę, ponieważ

rozumiano, iżby Rossya opasała tym sposobem i zamknęła Węgry. Sama nawet Francya miała naówczas w tém interes, aby Rossya daleką była od Multani Wołoszyczny. Sławny polityk francuzki, P. Riviere, pisał w ówczas, że Mocarstwo wielkie, któreby posiadało Moldawią i Wołoszczyznę aż do Dunaju, mogły się w ciągu trzechlat przymknąć aż do Grecyi, do śródziemnego morza i do Stambułu, przezco by Francya, która na śródziemném morzu nayzyskowniejszy z Lewantem handel prowadziła, wszelkie swe korzyści postradać musiała. — Lecz w późniejszych a bliższych nas czasach odmieniły się wszystkie rzeczy przez wzrót polityki i sztuki wojenney. Francya zdaie się nie mieć podziś dzień iego interesu i nie opierać obsadzeniu przez Rossyą Multani i Wołoszyczny. Z drugiej strony przy tak odmienionych stosunkach nie będą się także sprzeciwiać interessowi Rossyi zmiany w Portugalii, Hiszpauii i obsadzenie przez Francuzow Gibraltaru, tém bardziej, kiedy Napoleon W. wolność mórz zabezpiecza.

z Berlina d. 6. Czerwca.

Jeden z Sekretarzow legacyi Królewsko-pruskiej przy dworze Cesarzkim Francuzkim, wyjechał z Paryża. Tamteyszy departament interessow Zewnętrznych napomknął mu potrzebę tego z dodatkiem, że iego wynurzane sentymenta łatwoby mogły zamieszać dobre porozumienie między rządem francuzkim i pruskim. Przejeżdżał tedy do Królewca.

Dodatek

G A Z E T Y P O Z N A Ń S K I E Y

Nr. 51.

Doniesienie. Pocztamt tutejszy donosi JJ. PP. Praenumeratorom gazety Poznańskiej: iż termin do przyjmowania praenumeraty na przyszły kwartał tylko do 15. Lipca a. c. otwarty będzie. Kto by po tym terminie gazety trzymać chciał, nie przeczyta za złe, iż mimo zapłaconey zupełnie kwartalney praenumeraty, wydawane mu tylko będą numera od dnia zapłacenia teyże praenumeraty. W Poznaniu d. 23. Czerwca 1807.

O B W I E S Z C Z E N I E.

Sąd Apellacyjny Departamentu Poznańskiego obwieszcza wszystkim opiekunow i kuratorow, ażeby natychmiast uczynili rapport o stanie osob i majątku pod ich opieką będących, a w przypadkach nagłej decyzji wymagających pod własną odpowiedzialnością do sądu się zgłaszali, oraz kalkulacją do wydziału opiekunczego iak najszybciej oddali. Działo się w Poznaniu d. 19. Czerwca roku 1807.

O B W I E S Z C Z E N I E.

W Imieniu Kommissyi Rządzącej Izba Administracyi Publiczney Departamentu Poznańskiego.

Stosownie do uchwały Kommissyi Rządzącej przesłaney Izbie Naszey na dnia 10. terażniejszego miesiąca i r. mają być kosztem kraju wspólnym bez wyłączenia kogożkolwiek zasilane co miesiąc magazyny w liczbie 28 i na liniach wojennych dla ochronienia mieszkańców Departamentu od arbitralności woyskowej założone. Przestrzega się więc szanowna publiczność, że odtąd żadne iakieżkolwiek bądź żądanie o uwolnienie od liwerunku rozłożonego do wspomnianych magazynow podług wysiewu, na każde w szczególności dominium, amr, gminę okupną, plebanją, pojedynczego okupnika grunt posiadającego, lub iakiejkolwiek bądź gatunku dobra, przyietem niebędzie; i owszem każdy do takowego rozkładu należący, skoro odbierze doniesienie od Urodzonych Konsyliarzy Ziemiań-

skich, na początku miesiąca Lipca za miesiąc dwa, a potem następnie napoczątku każdego miesiąca za miesiąc jeden, dostawić ilość liwerunku nań przypadającego dla uniknienia nieprzyjemney exekucyi obowiązany. A że wsie nieokupne, znaczne przez wzgląd na ich przed żniwowy niedostatek od liwerunku tego, aż do dnia 1. Września uwolnionyni zostały, ostrzega się więc, aby dominia pilną baczość na to dawały, żeby ich dozorczy nieważyli się, na takowe wsie do dnia pomienionego liwerunku pod żadnym bądź pozorem rozkładać. W Poznaniu dnia 22. Czerwca roku 1807.

O B W I E S Z C Z E N I E.

W Imieniu Kommissyi Rządzącej Izba Administracyi Publiczney Departamentu Poznańskiego.

Stosownie do odebranego reskryptu Administracyi skarbowey, tyczącego się redukcji rachunkow skarbowych, czyni ninieyszem publiczności wiadomo, iż wszelkie dochody krajowe od dnia 1. Lipca r. b. zacząwszy, iuż nie na talsry, dobre grosze i denary, ale raczej na złote, grosze i szelągi polskie w rachunkach podawane będą. Szeląg będzie odtąd najmniejszą frakcją w wszelkich rachunkach skarbowych, tak, iż gdzie dawniej była frakcja jednego feniga, położyć należy szelągów dwa, gdzie dwa feniki, szelągów cztery, czyli grosz jeden i szeląg jeden, do czego każdy stosować się ma. W Poznaniu dnia 26. Czerwca roku 1807.

O B W I E S Z C Z E N I E.

W Imieniu Kommissyi Rządzącej Izba Administracyi Publiczney Departamentu Poznańskiego.

Odebrawszy Uchwałę Kommissyi Rządzącej, tyczącą się niepłatania do dalszego czasu tak prowizyow, iako też kapitałow, na dobrach w kraju polskim hipotekowanych, a za granicą należących się, takową końcem doyscia do każdego

wiadomości w gazetach, iako następuie, umieścić kazala.

Poznań dnia 22. Czerwca 1807.

KOMMISSYA RZĄDZĄCA.

Na przełożenie Administracyi Skarbowey względem potrzeby wstrzymania wywozu pieniędzy z kraiu, w terażniejszych czasach wojny, tudzież w celu zapewnienia funduszow dekretem Najjaśniejszego Cesarza Francuzow i Króla Włoskiego pod dniem 16. Maia r. b. datowanym, Rządowi Polskiemu ustąpionych, stanowimy: iż wszelka wypłata tak prowizyow iak i kapitałow, na dobrach w kraiu naszym hipotekowanych, a za granicą należących się, ma bydź do dalszego czasu (nie uwłaczając wcale prawom własności każdéy prywatnéy osoby) wstrzymana, a to pod karą konfiskaty wyprowadzonych summ z kraiu, i opłatą podobneyże summy, z której konfiskaty i kary, połowa delatorowi, a druga połowa do Skarbu publicznego przeznaczą się. Uskutecznienie niniejszéy Ustawy Administracyi Skarbowey zalecamy. Działo się w Warszawie na Sessyi dnia 20. Czerwca 1807 roku.

(Podp.) Stanisław Małachowski,
Prezes.

Jan Łuszczewski, Sekr. Jeneralny.

Zgodna z Oryginałem

(L.S.)

S. Sokółowski,

Sekr. Jener. Adm. Skarb.

O B W I E S Z C Z E N I E.

W Imieniu Kommissyi Rządzącej. Izba Administracyi Publiczney Departamentu Poznańskiego. Wezwawszy pod dniem 11go t. m. wszystkich mieszkańcow kraiyowych, aby wszelkie zaległe podatki 24 Procentu, kominowego, iako też podatki Uchwałami Kommissyi Rządzącej nakazane, i przez Izby obwieszczone, przed końcem terażniejszego miesiąca wypłacili: pewną bydź mogła, iż to wezwanie bezskuteczném nie będzie. Lecz gdy odbiera świeżą Ustawę Administracyi Skarbowey pod dniem 15. Czerwca wyszłą, podaie ją niezwłocznie do publiczney wiadomości, aby się każdy przekonał, iaka jest wyraźna wola Rządu, iaka odpowiedzialność Izby czeka i na iak nieprzyjemne naraża się wypadki każdy, któryby podatkow, lub innych należności do Skarbu publicznego, przed końcem b. m. zapłacić omieszkał.

Poznań, dnia 23. Juny 1807.

W Imieniu Kommissyi Rządzącej.

Administracya Skarbowa.

Rozpoczynając Urzędowanie swoje przerażona

mногоścią potrzeb, a obok tego niedostatkiem Funduszow, ktorego przyczyną prawdziwą są Retenta znaczne od Departamentu Poznańskiego do Skarbu publicznego należące, mając powinność dokładać wszelkiey usilności, i naysilniejszego starania, aby wpływ publicznych Funduszow do Skarbu regularny, i w terminach przynależtych, był zapewniony, stanowi:

- 1) Aby wszelkie retenta iakichkolwiek proweniencyi, bądź z podatkow publicznych, bądź z Dobr Narodowych zaległe, były nieodzwrotnie wybrane w iak nayprędzszym czasie.
- 2) Aby w Racie Czerwcowey bieżącego Roku wszelkie przypadające publiczne Podatki i Intryty z Dobr narodowych, w swey całkowitey zupełności pobrane były.

Administracya Skarbowa ufna w gorliwości Funkcyonaryuszow publicznych, nie wątpi, iż Izba Administracyina Departamentu Poznańskiego nieodbiegnie zachęcić Obywatelow do niezawodnego, i niezbędnego opłacenia funduszow skarbowych, i pilnie doyrzeć Officyantow Poborowych, do zupełnego koniecznie onych pobrania, tudzież że przez użycie wszelkich sposobow i naygorliwszey usilności, do zgromadzenia funduszow skarbowych, tak z Remanentow, iako i z Podatkow, tudzież Dzierzaw w Racie Czerwcowey, należących, w iak nayprędzszym czasie oszczędzi Magistraturze skarbowey nieprzyjemności, nakazywania ostrego obeyscia się z niepostasznemi, a Obywatelom cierpienia i narzekania na surowość. Przykrą jest niezmiernie dla Magistratury powinnością, wyrzekać się pobłażania, i nie wachać się w użyciu ostrości, kiedykolwiek zdarzy się okoliczność, w ktorey obowiązek Urzędu to nakazuje, lecz dyspensować się od niey, i miłość Dobra publicznego, i honor osobisty, i na ostatek odpowiedzialność niedozwalają. — W naszym kraiu z chlubą to wyznać możemy, rzadkie bardzo zdarzały się przypadki, w ktorych magistratury do twardyeh używania szrodkow były przymuszone; Polacy, co w miłości Oyczyzny innym Narodom bywali przykładem, co przez gorliwość o dobro publiczne okazywali się zawsze do ofiar i naywiększego poświęcenia się ochoczemi, potrzebuują tylko wezwania. Takowe więc ażeby im uczynić z przełożeniem gwałtownych potrzeb kraiyowych, niedostatku funduszow na woysko, te to filary powstającey dopiero z gruzow budowy exystencyi naszej, obliquie Administracya Skarbu Izbę

Administracyjną najmocniéy. Dan w Warszawie
dnia 15. Czerwca 1807 roku.

Tad. Dembowski.
Ign. Sobolewski.
Ign. Woyczyński.

(L. S.)
Zgodność z oryginałem zaświadczam
Gorzeński.

ORGANIZACYA SĄDOW.

(Ciąg dalszy.)

Urządzenie Sądów Ziemiańskich.

Wstęp. §. 23. Każdy Departement będzie miał w miarę rozległości i zaludnienia we dwóch lub więcej miejscach, swoje Sądy Ziemiańskie. Rozkład ten i oznaczenie okręgu dla każdego Sądu Ziemiańskiego, oraz i miejsca ich zasiadania, znajdują się na osobnej tu przyłączonej Tabelli.

Forum. §. 24. Sąd Ziemiański jest właściwie sądem 1wszej Instancyi w sprawach, które wynikają. — *Ex foro reali:* Dóbr czyli Dominiow; a) Szlacheckich, b) Duchownych, c) Narodowych; *ex foro personali:* dla osob — a) Stanu Szlacheckiego, iako też officerow w Sprawach cywilnych, b) Xieży, c) Urzędnikow wyższych cywilnych, i Professorow wyższych Szkół departamentowych, d) całych gminow, Magistratow, korporacyi i iakichkolwiek zgromadzeń, osobę moralną przez Rząd uznaną stanowiących, w co się iednak nie rachują Cechy, Konfraternie po miastach lub tym podobne — *Ex foro* popelnionej zbrodni, o czym obszerniey w Ordynacyi kryminalney.

Instancya. §. 25. W sprawach od Sądu mieyskiego, podług osobnego niższych Sądów mieyskich urządzenia zaappellowanych; niemniej w tych, które od patrymonialnego albo też Dominialnego Sądu przez założoną tam appellacyą przychodzą;

Sąd Ziemiański będzie Sądem drugiey instancyi, a nawet co do niektórych mniejszey wagi spraw ustawą skroconego postępowania Sądowego w §. 12. 13. oznaczonych, będzie Sądem pierwszej i razem ostateczney instancyi.

§. 26. W sprawach prawdziwie kryminalnych, biorąc ten wyraz w ściślejszym znaczeniu; to jest w sprawach, które się toczą o obrażenie powagi narodowej, o zdradę przeciw krajowi, o bunt, o zabicie lub publiczny rozboj, o sfałszowanie monety, papierow lub dowodow, tudzież w tych wszystkich, których kara przechodzi trzechletnie zamknięcie w więzy, w więzieniu, lub w domu poprawy, albo też o shańbienie osob w §. 24. wymienionych: Sąd ziemiański nie ma wcale mocy wyrokowania, ale tylko jest stopniem dla wygotowania zupełney w nich indagacyi: iako to iuż po części wzmiankowanym jest w §. 37. skroconego postępowania w Sprawach kryminalnych.

Przedmioty. §. 27. Oprócz sądowniczych attrybucyi, należy ieszcze do Sądu Ziemiańskiego: 1) Przyimowanie czynności niespornych, *Actuum voluntariae jurisdictionis*, wyiąwszy zatwierdzenie tranzakcyi, skutek hypotekalny za sobą pociągającej. Tranzakcyje *Piorum corporum* i t. d. o czym osobna wyidzie organizacya aktowa. 2) Bacność na Administracyą majątkow sekwestrowanych, tradowanych, subhastowanych, konkursowych. 3) Początkowe zabezpieczenie majątkow po osobach odumierających, zbiegłych. 4) Uregulowanie sukcesyi. 5) Wstęp do opieki i dozor bliższy mieyscowy nad całością majątkow pupilarnych, oraz innych, które pod Opieką Rządową, podług osobnych opiekuńczych ustaw zostają, iako to: obłąkanych, głucho-niemych, nieprzytomnych,

rozrzutnych i t. d. 6) Bacznosc dozorcza na sprawowanie sie Urzednikow, Sadow nizszych i ich kassy. 7) Exekucya. 8) Nakoniec wszelkie inne sadowe czynnosci, ktore w terazniejszych czasach przedsiwziete bydz moga, wyiawszy te, ktore wyraźnie zachowane sa Sdom appellacyionym, iako to: Hypoteka i dozor nad Tolerancya.

Skład — Sędziowie.

§. 28. Sąd Ziemiański składać się będzie z osob czterech, rachując w to i Sędziego pioro trzymającego, głos stanowczy *vocem decisivam* mającego. Trzech członków plenum stanowią. Jeden Sędzia, koleją z urzędu, będzie odbywał drobne sprawy: oprócz tych będzie jeden Sędzia, iako deputowany od Sądu ziemiańskiego do wyvodu, inkwizyi kryminalney, o którym obszerniej w Ordynacyi kryminalney. Gdyby zaś dla choroby lub innego jakiego wypadku nie dostawało jednego z członków, tedy Sąd może przybrać najstarszego z porządku komornika, w miejscu Sądowym znajdującego się, aby ten nieprzytomnego Sędziego zastępował z głosem stanowczym.

Komornicy. §. 29. Przy każdym Sądzie Ziemiańskim będzie ustanowionych czterech Komorników, dwóch pensjonowanych, a dwóch bez pensyi, którzy mając głos doradny w tymże Sądzie (wyiawszy w przypadku §. powyższym oznaczonym) będą iemu tylko ku pomocy w odbywaniu inkwizycyi, w prowadzeniu Protokołu pod dyrekcyą Sędziego w sprawach kryminalnych w ściślejszym znaczeniu (§. 26.) w zieżdzaniu na miejsca, dla czynienia indagacyi lub nacznych rewizyi, w poddeymowaniu osobnych czynnosci, które podług §. 27. do Sądów ziemiańskich należą. Za poleceniem Sądu ziemiańskiego i

opinią Examinatorów przy Sądach appellacyjnych wyznaczonych. Dyrekcyja Sprawy wiedliwości nominuje Komornika z kandydatow w podwoynej liczbie podanych, i podaje go Rządowi do potwierdzenia. Pilnie i gruntownie przez rok przy Sądzie pracującemu Komornikowi, zapewnia się pierwszeństwo awansu przy wakansie.

Pisarz aktowy.

§. 30. Każdy Sąd Ziemiański będzie miał Pisarza Aktowego do czynow *voluntariae jurisdictionis*; równie dla wygody Obywatelów o podał od Sądów ziemiańskich mieszkających, będą w miejscach osobno wyznaczonych Pisarze Aktowi, którzy oprócz tego nagłym zaradzać będą przypadkom, to jest: tam gdzie 1) Obsigillacya prawem jest przepisana, 2) w Internistycznych załatwieniu gwałtów, 3) w Arsztach, zgoła wszędzie i iedynie tam, gdzie zarządzenie Sądu ziemiańskiego byłoby za późnym, i takowa Pisarzow aktowych czynność, waży tylko do decyzji sądu ziemiańskiego, któremu natychmiast referować powinni. Nominacya ich równym sposobem następuje iak Komorników.

Regent — Kancellarya.

§. 31. Procz tego będzie miał Sąd ziemiański iednego Regenta, iako naczelnego dozorcę Archiwów, Spraw spornych i kierującego Kancellaryą. Tym czasowo będzie mu dodanym do pomocy ieden Archiwista i czterech Kancellistow: gdyby liczba ta nie była wystarczającą, Sąd więcej Kancellistow przybierze, którzy tylko przez przepisane (*Copialia*) wynagrodzeni będą.

Kassa. §. 31. Do kassy opłat Sądowych i Aktowych wybierze Sąd iednego z Komorników, dostateczną kaucyą poręcznego. Sędzia prezydujący przywoławszy Pisarza Aktowego i Regenta, będzie kontrolował kassę; depozyta summ, i koszty

wnych rzeczy, w czasie teraźniejszy w samym tylko Sądzie Appellacyjnym mieszczono być mogą.

Urząd instygatorski.

§. 33. W przyszłości będzie przy każdym Sądzie Instygator publiczny, wnoszący i popierający sprawy kryminalne, o którego obowiązkach obszerniej w ordynacyi kryminalney. Tymczasem Sąd ziemiański wyznaczy do pojedynczego porządku Patrona, i sprawowanie takowego urzędu iemu powierzy.

Patronowie. §. 34. Każdy Sąd Ziemiański będzie miał obrońców spraw czyli Patronów, których liczba nie może być większa nad dwunastu.

Burgrabiowie. §. 35. Do exekucyi w przedmiotach więcej jak 300 zł. wartujących, będzie miał pewną liczbę Burgrabiów, dostateczną kaucyą poręczonych, a według dowiedzionej zdadności może im Sąd powierzyć, w przypadku pracnawatu, niektóre z przedmiotów powierzonych Komornikom.

Wozni. §. 36. Do roznoszenia dekretów, zapozwów i zalecań sądowych, oraz do posług exekucyjnych gdzie przedmiot nie przechodzi złot 300, sekwestracyjnych do sądu zaleconych, będzie przy każdym sądzie ziemiańskim tylu Woznych, ile ich tenże potrzebować będzie. Do posługi zaś samego Sądu będzie dwóch płatnych.

Dozorcy więzień. — Przy więzieniach, domach kary i poprawy, będą dozorczy, i pewna liczba niższych Oficjalistów, o których w Ordynacyi kryminalney dalsze nastąpi rozządzenie.

Nominacya §. 37. Nominacya tych Oficjalistów następującym dzieje się sposobem: iż Sąd ziemiański nominuje sam Kancellistów i Woznych. Inni Oficjali-

ści, jako to: Regent, Archiwista, będą nominowani od Dyrekcyi Sprawiedliwości, w tym sposobie jak Komornicy (§. 29.)

Inkwizytoryat. §. 38. Dopokąd nie wyidzie Ordynacya kryminalna, i Wydział kryminalny nie będzie urządzonym, mają zostać Inkwizytoryaty w miejscach i sposobie za seszłego rządu używanym; w Bydgoskim zaś Departamencie Sądy Inkwizujące. Inkwizycye sposobem w przeszłym rządzie używanym prowadzone będą; po których odbyciu Sprawa do Sądu, tak jak w skroconym postępowaniu Sądowym dla Spraw Cywilnych jest przepisano, wprowadzona będzie. Co zaś do materji czyli praw, które Sądowi służyć mają za normę wymierzenia kary, używać będą Praw Polskich, a w niedostatku ich, Praw Pruskich, z tym jednak warunkiem, iż te Prawa użytemi będą, które na przypadek łagodniejszą karę stanowią.

§. 39. Sądy Ziemiańskie sądzą bez appellacyi w sprawach kryminalnych, gdzie kara nie przechodzi 6 miesięcznego więzienia, lub 100 plag chłosty niepubliczney. Jedynie w przypadku, gdyby po Publikacyi dekretu deklarował delinkwent, iż ma nowe dowody, przez które spodziewa się uniewinnić, appellacya dozwolona być powinna. Co zaś do wykroczeń osob §. 24 oznaczonych, które się w sposobie procesu cywilnego wprowadzają, jako to: o Injurie między Szlachtą i t. d. zostawia się przepis §. 29 skroconego postępowania.

§. 40. Sąd ziemiański ma bezpośredni dozór nad Inkwizytoryatem i jego urządzeniem: dostrzegać w nim będzie bezpieczeństwa, ochędostwa, gospodarstwa, a szczególniej da baczość na obchodzenie się urzędników niższych z więźniami. Niechay nawet przestępny tego tylko doznaie

ścięśnienia wolności, które dla zabezpieczenia publicznego, nieuchronnie jest potrzebne.

Postępowanie ad §. 27. N. 1. dobrowolne Sądownictwo. — §. 41. W przyjmowaniu czynności niespornych (*Actus voluntariae jurisdictionis*) stosować się będą do urzędzenia aktowego.

Ad N. 2. *Administracya majątkow i t. d. §. 42.* Gdy sprawy konkursowe, subhastacye, sekwestracye, podpadają pod kategorię zawieszonych, a zatym co do tych spraw za zeszłego rządu rozpoczętych, Sądy ziemiańskie dadzą teraz iedynie baczość na utrzymanie w porządku aktow i zabezpieczenie mass. Co zaś do Spraw nowych konkursowych, w tych śpieniężywszy ruchomości zabezpieczą massę i przygotują do dalszego sądownictwa.

Ad Nr. 3. *Obsyggillacya i Inwentarze. — §. 43.* Skoro Sąd odbierze doniesienie o zeyściu osoby *foro* Sądu ziemiańskiego podległej, natychmiast zaleci Komornikowi Obsyggillacyą majątku ruchomego w następujących przypadkach: 1) Kiedy Sukcesya po zmarłym na małoletnich; waryata, lub marnotrawcę (który dekretem za takiego uznany jest) spada, a zmarły małżonka po sobie nie zostawił. 2) Kiedy najbliżsi Sukcessorowie są niepewni, i nieznaomi: lub też w miejscu zeyścia zmarłego nieprzytomni. 3) Gdy współ-sukcessor, krewny, domownik, wierzyciel, lub któżkolwiek bądź, przy pozostałości interessowany, z wymienieniem słusznych przyczyn o obsyggillacyą prosi. 4) Nawet *vi Nobilis Officii* w przypadku, który lub Rządowi, lub komuś trzeciemu niewynadgradzoną zagraża szkoda, a Sąd dokładnie jest o tym uwiadomiony. Ostrzega się iednak, iż za nadużycie takowey Władzy w celu osobistego dokuczenia, Sędzia jest odpowie-

dzialny. Testator może na każdy przypadek Obsyggillacyą zakazać, a wtenczas Sędzia powinien się do iego woli stostować, jeżeli się nie okazuje, iż zakaz zmarłego zmierzał ku krzywdzie trzeciej osoby, lub nie wyiaśniają się okoliczności, których Testator przewidzieć nie mógł.

(Dalszy ciąg potym.)

Od granicy Pomorskiej d. 12. Czerwca.

Wiadomości z Stralsundu głoszą pod dniem 8. t. m. iż Król Szwedzki wyjechał 4go stamtąd do Greiswald, udawszy się potem niezwłocznie do Schlatkow, gdzie miał konferencyą z Marszałkiem Brune. W swiecie Króla znajdowali się: Kapitan od Trabantow, Hrabia Piper, Jenerał-adjutant Baron Tawast, Pułkownik Baron Stael Holstein, Podpułkownik Baron Sparre, Maior Wimblad, Rotmistrz Toll, Kapitan Schneen i wielu innych.

Wezwanie wszystkich ludzkości pełnych do dobroczynności.

Dnia 17. m. b. koło południa wybuchnął w Broycach wśrodku rynku ogień tak gwałtownie pożarem idąc, że w krotkim iedney godziny czasie naywiększa część miasteczka wszędzie się paliła, lubo wszystkich sposobow do tamowania pożaru, lecz daremno zażywano, Kościół katolicki iako i kościół wyznania ewangelickiego z szkołami i do nich należącemi domostwami, ratusz, piwowarnia, 98 domow mieszczaninow, nie rachując innych do nich należących budynków w popioł się obrocilo i nad 150 familli tułają się pociechy nie mając i obdachu nie znajdując. Szlachetne, ludzkości i miłosierdzia pełne serca, zlituycie się tych nieszczęśliwych, ażeby wsparci przez waszą dobroczynność ich łzy z przykrych terażnieyszey wojny przypadków i teraz po tak strasznym pożarze również z oczuptywające ustać mogły. Wszystkich Szl. zwierzchności dopraszamy uniżenie, ażeby łaskawie danin miłosiernych dla tych nieszczęśliwych zbierały i do nas zesłały, których dobrodzieystw sumienne rozdawanie między temi, którzy wspar-

cia naywięcej, potrzebią, waruiemy. W Broycach dnia 18. Czerwca 1807.

Magistrat tuteyszy.

Uwiedomienie. Kommissya Powiatu Kościana-
skiego wszystkich nierodakow w obrębie Powiatu
Kościanskiego znaydujących się uwiedomia, że
działo swoje na dniu 3. Lipca r. b. rozpocznie,
ktorych do stawienia się i uczynienia submissyi
wzywa z zapewnieniem, że czynność swoją na dniu
powyższym rozpoczawszy ciągle uskutecznić i
naypoźniej dnia 15. tegoż miesiąca ukończyć ze-
chce. Działo się w Kościanie dnia 19. Czerwca
1807 roku.

Chłapowski, Prezydujący.
Kaczorowski.
Niklewicz.

Doniesienie.

Jmć Pan Aszer Lewi, Rodak, Dentysta, i
Doktor wszelkich chorob ust, uprzywileiowany
od dawnego Rządu Pruskiego, będąc examinowa-
ny i aprobowany przez Collegium Medicum et
Sanitatis w Berlinie, a teraz od Rządu Polskiego
potwierdzony, ma chonor donieść prześwietney
publiczności, iż tu przybył z Kalisza, i bawie się
będzie do niedziel dwoch po S. Janie. Podey-
muie się wszelkich operacyow prześwietney pu-
bliczności już znanych. Oprócz tego wynalazł
taką tynkturę, iż po powąchaniu oneyże wszelki
ból zębu zaraz ustąpić musi, i już jest wolny przez
rok cały. Tę tynkturę ofiaruie na próbę bezpłat-
nie wydać, a jest pewny, iż pożądaný skutek
odniesie. Ostrzega też iak nayuniżeney prze-
świetną publiczność, co pochodzi nie z żadney
zazdrości, lecz tylko aby ztąd iaka szkoda dla pu-
bliczności nie wyniknęła, iż się tu znalazły ne-
ktore osoby mające zamiar leczeniem zębów się
zatrudniać, a ktore tylko są zdadne do dobywania
i leczenia odciskow, i wyrzynania paznokci,
oświadczaiąc, iż się nie podejmie takich ope-
racyow tym osobom, ktore będąc uszkodzonymi,
od tamtych Operateur żadałyby dopiero jego po-
mocy. Donosi nakoniec, iż mieszkanie jego jest
w Warszawie, tu zaś przybywać będzie tylko pod-
czas S. Jana. Ma stancyą na Garbarach, u Wdo-
wy nazwiskiem Wegner, pod Numerem 393.

Ascher Lewi.

Uwiedomienie. Miasto Pniewy potrzebuie na-
uczyciela dla młodzieży tego miasta i wzywa posia-

dających zdatność, aby się u niżej podpisanych
zgłosili i zdatność swoją okazali. Pensya dla te-
goż nauczyciela będzie ta, ktora przez rząd Pruski
ustanowioną została a może byđ i meliorowaną
w miarę talentow jego.

w Pniewie d. 20. Czerwca.

Lewandowski. Danyś. Melerowicz. Zaborowski.

Doniesienie. Pewny rodowity Anglik posiada-
dający swoy język doskonale i tłumaczący się do-
brze w języku Niemieckim, życzy sobie byđ
umieszczonym przy młodym paniczu iako kamer-
dyner; kto by go więc sobie życzył, niech się
zgłosi do redakcyi gazety Poznańskiej, a tam od-
bierze dalszą informacją.

Doniesienie. Nauczyciel do trzech dzieci jest za-
dany, który język polski, niemiecki, i francuzki do-
kładnie posiada, a przytem muzykę dla początkow
dać potrafi, oraz o swoim zachowaniu nalezyte
swiadectwo okazać moze. Jmć Pan Sekretarz Po-
cztzy Kisling okaze temuz mieysce.

Uwiedomienie. Skład bywszy różnego żelastwa
zostający do tychczas pod dozorem i zamknię-
ciem francuzkim obrąłem kupyym sposobem; re-
kommenduję się zatym każdemu potrzebującemu
żelaza z oświadczeniem zaraz za gotowe pieniądze
słuszney ceny i prętkiego usłużenia. W Pozna-
niu dnia 16. Czerwca roku 1807.

Wincenty Rose.

Uwiedomienie. Nowy sortiment pięknych ko-
persztychow, kart krajowych, stron romanti-
cznych do skrzypc, i każdego gatunku stron
do arfy, piękny i ordynaryiny tusz, papier do
ryssowania, pęzle do malowania; można dostać
w Poznaniu na Chwaliszewie pod Nro. 19. u
Nottiniego.

Obwieszczenie. Do obsadzenia zawakowanego
tuteyszego nauczycielskiego urzędu mającego
rocznych dochodow. 1) W gotowych pienią-
dzech 80 tal w miesięcznych ratach, 2) 12 Ber-
lińskich szefli po 4 zł. polsk. od pensyi odtrąco-
ne będzie. 3) 8 sążni drzewa na opał dla siebie
i rownie tyle dla szkoły z Krolewskich borow.
4) Czterokonną furę siana. 5) ogrod ieden.
6) Wolne pomieszkanie i pas.wisko dla bycia

potrzebny jest nauczyciel w polskim i niemieckim i łacińskim języku, tudzież w rachunkach, pisaniu, geografii, hystoryi, naturalney hystoryi dokładnie biegły, i który w tych umiejętnościach doskonałą dawać może informacją. Kto więc ma ochotę na tęż podać się funkcją, powinien się do tutejszego Magistratu zgłosić, i zdatność swoją równie moralną obyczajność zaświadczeniem urzędowym okazać.

W Kościanie dnia 21. Czerwca roku 1807.

Magistrat.

Uwiedomienie. Na dniu 3. Kwietnia r. b. znaleziono w odnodze rzeki Warty pod klasztorem Bernardyńskim nieznaionego człowieka utopionego, mającego lat 30 do 40, wysokiego 5 stop i kilka cali. miał włosy na głowie czarne, odzież jego składała się z surduta zielonego, dwóch płociennych kamzelkow, spodni długich sukiennych granatowych, półkoszulca, koszuli, kapelusza okrągłego, i pary butów dobrych. Wszystkim więc, ktorzyby jaki interes z takowego przypadku śmierci mieli, czyni się o tém wiadomo. W Poznaniu dnia 3. Czerwca roku 1087.

Sąd mieyski.

Do najęcia. Na ulicy Napoleona pod Nro. 171 znajduje się do puszczenia od S. Jana r. b. zupełnie pomieszkanie, na całym drugim piętrze z meblami i staynią.

Aukcyja. Podaie się do wiadomości, iż dnia 1go Lipca r. t. w Szrodę z rana o godzinie 9. we wsi Zakrzewku między miastami Bukiem i Pniewami leżącey, będą sprzedawane przez Aukcyją różne ruchomości, kuchennych srebra sukien męzkich, powozow, iako też bydła, konie, i

inne inventarze, na ktorym to terrainie mający chęć kupna, zgłosić się mogą.

Do zadzierżawienia. Na przedmieyscu St Rocha pod Nro 4. będą tego roku wiśnie, jabłka i pszczoły zadzierżawione.

Do sprzedania. Basztarda warszawska nowomodney struktury z fabryki Dangla jest pod Nrem 102. St. Marcina do sprzedania.

Do przedania. Nowe skrzydło lub Klawicembał, nowym gustem i kształtownie zrobione z klawiaturą sześćoktawową ma ton głośny i miły, który za mierną cenę do sprzedania jest przy Tomie na Wikaryatach pod Nro 27.

Do przedania. Swiężego kawiaru w baryłkach funtowych po mierney cenie iako też i cytryn, dostać można u Jozefa Michitz, pod Nrem 171. przy rynku w domu Juwelira Burkhardt kazdego czasu.

Kradziony koń. W nocy z 25. na 26. Czerwca ukradzony mi został wałach wilczaty z ogonem i grzywą czarną, w ktorey znajdował się kęs, lat 6. mający, na ktorem było siodło i uzdżenica, z podworza piwowara Marchlewskiego na Waliszewie pod Nro. 135, także 25. r. m. wieżdżając do miastat zablakato się źrebie konik gniady mający na czole małą białą gwiazdkę, nogę przednią prawą do kostki białą, z drugiey zaś pół kopytka białego, który też obydwie znalazł; niechay się zamelduje na Szeroką ulicę pod Nro. 109., gdzie przyzwoitą odbierze nadgodę.

Zawadcki.

z Dziećmiarek pod Gnieznem.

Drukował Deker i Kompania w Poznaniu.